

Törvénymódosítási javaslatok a 215/2001-es helyi közigazgatási törvény kisebbségi nyelvhasználati jogai bővítése az RMDSZ parlamenti frakciói számára

Összeállították:

- **Czika Tihamér**, jogász, SZKT tag, a Szabadelvű Kör RMDSZ platform alelnöke. (Mobil: [REDACTED], email: [REDACTED])
- **Csoma Botond**, jogász, a Kolozs megyei RMDSZ alelnöke, kolozsvári városi tanácsos. (Mobil: [REDACTED], email: [REDACTED])
- **Nyelvijogok.ro** csapata (Projektfelelős: Kapitány Balázs, email: kapitany.balazs@nyelvijogok.ro)

Néhány fontos információ:

- A javaslatokat egyenesen a törvény aktuális szövegébe iktattuk be. A cikkelszámok alapján könnyen követhetőek.
- **Nagyon fontos a javaslatok összevetése, bevitele a törvény nyelvhasználati jogait részletező 1206/2001-es kormányhatározatba is**, amelynek ugyancsak módosulnia kell (ez a kormány dolga lesz majd a törvény esetleges módosítása után).
- **A javaslatcsomag szerintünk a maximálisan kérhető csomag.** Célunk egy teljes körű nyelvi jogok tárházának az összeállítása volt. Nyilván a frakciók és az RMDSZ vezetősége mérlegelni fogja, hogy ezekből mit, mennyit tud egyszerre átvinni a koalíciós partnerén. Az ideális nyilván az volna, ha mindent sikerülne.
- Úgy gondoljuk, hogy a közigazgatási törvény és annak végrehajtó rendelkezései által biztosított nyelvi jogok fontossága hatalmas, az oktatási jogok után talán a legfontosabb közösségmegtartási jogok ezek. Ha abból indulunk ki, hogy működő autonómiákban általában mi a 100%, akkor a mi 215-ös törvényünk legfeljebb valahol 40%-on áll a nyelvi jogok kérdésében. **Ezen jogok bővítése nagyon fontos lenne, tekintve a választási év közeledtét is**, hisz ezek olyan jogok, amelyek a kisebbségi törvénytől is (amely ezeket esetlegesen utólagosan tartalmazza majd) sokkal látványosabban érintik az erdélyi magyarok mindennapjait, így segítve az RMDSZ választási eredményét is. Továbbá talán könnyebb a koalíción átvinni a 215 törvény módosítási csomagjába bújtatva új nyelvhasználati jogokat mint a sokkal látványosabb (és emiatt nagyobb hisztit kavaró) kisebbségi törvénybe.

Jelmagyarázat:

Piros, áthúzott szöveg: törlésre javasolt

Zöld szöveg: beiktatásra javasolt

Kék szöveg: magyarázat, alátámasztás

Kolozsvár, 2011 április 13

Lege nr. 215/2001 din 23/04/2001 a administrației publice locale

Art. 15. - (1) Unitățile administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontieră pot încheia între ele înțelegeri de cooperare transfrontalieră cu structuri similare din statele vecine, în condițiile legii.

~~(2) Unitățile administrativ-teritoriale, prin primari, respectiv președinții consiliilor județene, transmit Ministerului Afacerilor Externe, spre avizare conformă, proiectele de înțelegeri de cooperare pe care acestea intenționează să le încheie cu unitățile administrativ-teritoriale din alte țări, înainte de supunerea lor spre adoptare de către consiliile locale sau județene, după caz.~~

javaslat: Az egész 15. cikk 2. bekezdést, vagy legalábbis a kötelező hatályú véleményezést ki kellene iktatni. Az elmúlt években ugyanis a Külügyminisztérium több esetben is erre hivatkozta meg akadályozta meg azt, hogy partiumi települések magyar önkormányzati szövetségekhez csatlakozzanak.

Itt érvként lehet használni a Nyelvi Karta 14. cikk (Schimburi transfrontaliere) b. részt: *Părțile se angajează: b) în interesul limbilor regionale sau minoritare, să faciliteze și/sau să promoveze cooperarea transfrontalieră, mai ales între autoritățile regionale ori locale din zonele în care aceeași limbă este folosită într-o formă identică sau apropiată.* Ugyanis normális körülmények között pont a határ menti települések együttműködését kellene megkönnyíteni, ezzel szemben a törvény pont ezen települések számára tesz kötelezővé külön kötelező hatályú engedélyeztetést. Ezen települések esetén is elég lenne a 16. cikk.

Art. 32. - (1) Consilierii locali ale căror mandate au fost validate depun în fața consiliului local următorul jurământ ~~în limba română~~: "Jur să respect Constituția și legile țării și să fac, cu bună-credință, tot ceea ce stă în puterile și priceperea mea pentru binele locuitorilor comunei (orașului, municipiului, județului)... Așa să-mi ajute Dumnezeu!"

A román nyelvű törlendő. Felesleges szimbolizmus, miért ne tehetné le ki-ki saját anyanyelvén ezt az esküt. Ezt persze nem kellene beleírni, csak a limba romanat törölni.

Art. 42. - (1) Ședințele consiliului local sunt publice.

(2) Lucrările ședințelor se desfășoară în limba română. În consiliile locale în care consilierii locali aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin o cincime din numărul total, la ședințele de consiliu se poate folosi și limba maternă. În aceste cazuri se va asigura, prin grija primarului, traducerea ~~în limba română~~. În toate cazurile, documentele ședințelor de consiliu se întocmesc în limba română **și în limba minorității naționale în cauză.**

A román nyelvre törlendő. A polgármester mindkét irányban kellene kötelezően biztosítsa a fordítást, nem csak románra, mert így a nyelvi alárendeltség egyértelművé válik. A tanácsulések dokumentumait román nyelven is meg kell szerkeszteni. A román nyelv kizárólagossága ne legyen ennyire egyértelműen kimondva. Ez a módosítás igen fontos lenne.

Art. 45. - (1) În exercitarea atribuțiilor ce îi revin consiliul local adoptă hotărâri, cu votul majorității membrilor prezenți, în afară de cazurile în care legea sau regulamentul de organizare și funcționare a consiliului cere o altă majoritate.

(6) Proiectele de hotărâri pot fi propuse de consilieri locali, de primar, viceprimar sau de cetățeni. Redactarea proiectelor se face de cei care le propun, cu sprijinul secretarului unității administrativ-teritoriale și al serviciilor din cadrul aparatului de specialitate al primarului.

(7) (új bekezdés lenne) În consiliile locale în care consilierii locali aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin o cincime din numărul total, proiectele de hotărâre poate fi depuse și în limba maternă a acestora. În acest caz primarul asigură traducerea acestora în limba română.

Art. 50. - În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor hotărârile cu caracter normativ se aduc la cunoștință publică și în limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective, iar cele cu caracter individual se comunică, la cerere, și în limba maternă. **Această obligativitate se aplică inclusiv anexelor acestor hotărâri.**

Egyértelművé kellene tenni, hogy a határozatokat mellékleteikkel együtt kell anyanyelven köztudomásra hozni, mert jelenleg ezzel visszaélnek. A fontos, lényeges információk igen sok esetben a mellékletben vannak.

Art. 50*1 (új cikk lenne) În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, toate formularele oficiale ale primăriei, a aparatul de specialitate și a organismelor subordonate consiliului local, a companiilor subordonate furnizoare de servicii publice, se tipăresc și se pun la dispoziție și în limba minorității respective, ele putând fi completate și depuse în această limbă.

Fontos, hogy minden formanyomtatványt lehessen hivatalosan is kisebbségi nyelven kitölteni, leadni.

Art. 76. - (1) În raporturile dintre cetățeni și autoritățile administrației publice locale se folosește limba română.

(2) În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, în raporturile lor cu autoritățile administrației publice locale, cu aparatul de specialitate și organismele subordonate consiliului local, **cu companiile subordonate furnizoare de servicii publice**, aceștia se pot adresa, oral sau în scris, și în limba lor maternă și vor primi răspunsul ~~atât în limba română, cât și în limba maternă. în limba în care au început procedura.~~

A 2. bekezdésben a felsorolás negyedikként a Nyelvi Kartában tett vállalások miatt a közszolgáltatást nyújtó vállalatokkal (közlekedési vállalat, vízszolgáltató, köztisztasági vállalat) feltételen kiegészítendő!

Jelenleg a 2 bekezdés alapján nem egyértelmű, hogy ha magyarul adsz le panaszt magyarul is kell válaszolniuk, csak akkor, ha beleírod, hogy ezt kéred.

(3) În condițiile prevăzute la alin. (2), în posturile care au atribuții privind relații cu publicul vor fi încadrate și persoane care cunosc **la nivel înalt atât în scris și vorbire** limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective.

A 3- bekezdés kiegészítendő: a közönségkapcsolati feladatokkal kapcsolatos tisztségekbe az illető kisebbséghez tartozó állampolgárok anyanyelvét szóban és írásban is magas szinten ismerő személyek is besorolandók.

(4) Autoritățile administrației publice locale vor asigura inscripționarea denumirii localităților și a instituțiilor publice de sub autoritatea lor, precum și afișarea anunțurilor de interes și în limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective,

(4*1) (új bekezdés lenne) Autoritățile administrației publice locale vor asigura de asemenea afișarea informațiilor de interes public, îndeosebi cele referitoare la transportul public, la numele străzilor, la afișajul interior în toate instituțiile publice subordonate consiliului local, ca școli, biblioteci, spitale, instituții sociale și altele, în condițiile prevăzute la alin. (2).

Itt fontos, hogy nemcsak az intézmények nevei legyenek a bejáratnál kitéve két nyelven, hanem minden belső, folyósos, ajtó táblázás is. Ugyanakkor kétségtelenül nagy előrelépés lenne a közlekedési táblák és az utcanévtáblák kötelező kétnyelvűsítése is.

(5) Actele oficiale se întocmesc în mod obligatoriu **și** în limba română.

Ezzel a módosítással megengedjük a többi módosítást is.

(6) (új bekezdés lenne) Autoritățile administrației publice locale vor asigura hărți turistice și de transport public, prospecte și broșuri turistice și pagină de web oficială și în limba minorității respective. La evenimentele culturale sau diferite serbări organizate, sau co-organizate de administrația publică locală se vor include și evenimente în limba minorității respective, reprezentând și cultura acesteia.

Fontos, hogy a kisebbségi elem jelenljen meg olyan ma már igencsak fontossá vált felületeken, mint a turisztikai kommunikáció vagy a helységek által szervezett rendezvények (városnapok, falunapok, szilveszteri rendezvények, stb)

(7) (új bekezdés lenne) Numele localității în limba minoritară are caracter oficial, fiind obligatoriu folosirea lui în toate documentele și formularele oficiale, pe ștampila oficială a localității și pe pagina de web oficială a localității pe lângă denumirea în limba română.

Fontos, hogy a kisebbségi név a román névvel egy rangra kerüljön, annak a használata kötelező legyen a hivatalos dokumentumok fejlécén, a helység hivatalos pecsétjében és a helység honlapján.

Art. 94. - (1) Consiliul județean se întrunește în ședință ordinară în fiecare lună, la convocarea președintelui consiliului județean.

(8) În județele în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor ordinea de zi **și invitația la ședință se aduc** la cunoștință publică și în limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective.

A nyolcadik bekezdésben a napirend kiegészítendő a meghívóval (invitatie la sedinta) is! A nyolcadik bekezdésben magában a törvényben kellene

egyértelművé tenni, hogy a napirendet magyarul ugyanakkor és ugyanúgy kell köztudomásra hozni, mint románul. Annak ellenére ezt meg kell tenni, hogy ezt elvileg előírta az 1206/2001-es kormányhatározat 5. szakasz második bekezdése. Ugyanis jelenleg ezzel visszaélnék

Art. 97.

(2) Proiectele de hotărâri pot fi propuse de consilieri județeni, de președintele consiliului județean, de vicepreședinții consiliului județean sau de cetățeni. Redactarea proiectelor se face de către cei care le propun, cu sprijinul secretarului unității administrativ-teritoriale și al serviciilor din cadrul aparatului de specialitate al consiliului județean.

(21) În consiliile județene în care consilierii județeni aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin o cincime din numărul total, proiectele de hotărâre poate fi depuse și în limba maternă a acestora. În acest caz președintele consiliului județean asigură traducerea acestora în limba română.

Értelemszerűen a megyei tanácsnál is érvényes legyen a helyi tanácshoz bevezetett ezen jog.

Art. 97*1 (új cikk lenne)

(1) În raporturile dintre cetățeni și autoritățile județene se folosește limba română.

(2) În județele în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, în raporturile lor cu autoritățile administrației publice locale, cu aparatul de specialitate și organismele subordonate consiliului județean, aceștia se pot adresa, oral sau în scris, și în limba lor maternă și vor primi răspunsul în limba în care au început procedura.

(3) În condițiile prevăzute la alin. (2), în posturile care au atribuții privind relații cu publicul vor fi încadrate și persoane care cunosc la nivel înalt atât în scris și vorbire limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective.

(4) Autoritățile administrației județene vor asigura de asemenea afișarea informațiilor de interes public, îndeosebi cele referitoare la afișajul interior în toate instituțiile publice subordonate consiliului județean, în condițiile prevăzute la alin. (2).

A megyei tanácshoz is be kellene explicité hozni a nyelvi jogok érvényesítését a kommunikációban és az alá tartozó intézmények belső táblázásában.

Art. 116. - (1) Fiecare unitate administrativ-teritorială și subdiviziune administrativ-teritorială a municipiilor are un secretar salarizat din bugetul local. Secretarul comunei, orașului, municipiului, județului și al subdiviziunii administrativ-teritoriale a municipiilor este funcționar public de conducere, cu studii superioare juridice sau administrative. Secretarul se bucură de stabilitate în funcție.

(2) (új bekezdés lenne) În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, secretarul trebuie să cunoască în scris și în vorbire la nivel înalt limba maternă a minorității respective. În cazul în care secretarul nu poate îndeplini această cerință trebuie angajat un traducător autorizat, salarizat din bugetul local, cu scopul de a ajuta munca secretarului în limba maternă a minorității respective.

Art. 118. - (1) Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei următoarele fapte:

f) (új alpont lenne) **neluarea măsurilor necesare, stabilite de lege, de către primar sau președintele consiliului județean, în cea ce privește aplicare dispozițiilor legii cu privire la drepturile lingvistice ale minorităților naționale așa cum sunt ele reglementate în art. 19, art. 39 alin. (7) și ale art. 76 alin. (2)-(4) din prezenta lege. (ide beírni minden új articolt és alineatot ami közben átmegy, vagy amit benyújtunk)**

Szankciók nélkül nehéz számonkérni a helyi és megyei vezetőségeken a nyelvi jogok betartását.

(2) Constatarea contravențiilor și aplicarea amenzilor în cazul contravențiilor de la literale a)-e) se fac de către prefect, în calitate sa de autoritate publică, reprezentant al Guvernului pe plan local.

(3) (új bekezdés lenne) În cazul contravențiilor de la punctul f) al alin. (1) constatarea și aplicarea amenzilor se face de către Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României/Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Jelenleg is vannak szankciók, ezeket 1206/2001 kormányhatározat tartalmazza, amely egyben részletesen azt is szabályozza, hogy ki (az esettől függően a polgármester vagy a titkár) a felelős a helyi közigazgatási törvényben előírt egyes, a kétnyelvűséget előíró jogszabályok betartásáért, tehát ki mely esetben mekkora összege szankcionálható. (18. szakasz). A kihágás tényét és a pénzbírságot jelen esetben 18 szakasz (3) bek. értelmében "*Constatarea contraventiei si aplicarea amenzii se fac de catre persoane imputernicite de ministrul administratiei publice, de catre prefect sau imputernicitii acestuia si se aplica primarului, presedintelui consiliului judetean, secretarului, respectiv secretarului general al unitatii administrativ-teritoriale, dupa caz.*"

Első pillanatra tehát ez a jelenlegi szabályozás - noha alacsonyabb szintű - de jó. A gond csupán az, hogy nem működik, hisz amióta a kormányhatározat hatályban van még egyetlen prefektus sem állapított meg ezen paragrafus alapján kisebbségi jogok megsértése miatt kihágást, és nem rótt ki bírságot sem (legalábbis magyar ügyben nem tudunk ilyenről). Ezért gondoljuk, hogy törvényi szintre kell emelni a szankciót.

Valahogy erősíteni kellene a szankcionálási jogot illetve kötelességet. Úgy gondoljunk, hogy szankcionálási jogot kell adtunk a prefektus, a közigazgatási miniszter mellett olyan szerveknek, amelyeket valóban érdekell a dolog, és amelyek fölött általában nagyobb a kontrolunk, így a DRI vagy a Diszkriminációellenes Tanács. Valamit kellene tenni ezzel, mert ez kritikus pont. Ehhez nyilván kormányhatározattal módosítani kell a DRI vagy a CNCD törvényét is, attól függően, hogy végül melyiket találjuk hasznosabbnak.

Art. 131. - Prevederile art. 19, art. 39 alin. (7) și ale art. 76 alin. (2)-(4) sunt aplicabile și în cazul în care, din diferite motive, după intrarea în vigoare a prezentei legi, ponderea cetățenilor aparținând unei minorități naționale scade sub procentul prevăzut la art. 19.

(ide beírni minden új articolt és alineatot ami közben átmegy, vagy amit benyújtunk)

Art. 132. (új cikk lenne) Prevederile art. 19, art. 39 alin. (7) și ale art. 76 alin. (2)-(4) (ide beírni minden új cikkelyt és bekezdést ami közben átmegy, vagy amit benyújtunk), sau numai a unora dintre ele, pot fi aplicate și în cazul în care ponderea cetățenilor aparținând unei minorități naționale este sub procentul prevăzut la art. 19, dacă consiliul local ia o decizie în sensul aplicării lor în acea unitate administrativ-teritorială.

Ez nagyon fontos, hisz ezzel biztosítjuk az, hogy minden helységben ahol nincs meg a 20%, a helyi tanácsnak álljon jogában eldönteni, hogy alkalmazza valamelyik nyelvi jogot vagy sem. Meg kell állítanunk az Aranyosgyéreshez hasonló szomorú történetek kialakulását, meg kell védenünk azt a több mint harminc 20% alatti várost és községet amelynek a kétnyelvű táblája jelen pillanatban veszélyben van. Egyúttal pedig ilyen megfogalmazásban bővíthetjük a küszöb alatt adható jogok skálát (nemcsak tábla, hanem akár más jogok is).

Több cikkbe bevezetendő javaslat, abban az esetben ha emelett döntés születik:

Az alábbi kettő közül legalább egyikkel, ha nem mindekettővel elő kellene állni.

1. Külön javaslatként megfontolandó lenne a **20%-os küszöb csökkentése minden egyes cikkben ahol megjelenik 15%-ra.** Itt lehet több országra is hivatkozni, például Szlovákiára. Stratégiaileg lehet kérni előbb 10%-ot, és akkor a kompromisszum lehet a 15%. Ez nagyon sok nagyváros és község helyzetét megoldani, nem nem mindenikét.
2. **Ezért lehetne szó egy alternatív, abszolút számon alapuló küszöb bevezetéséről is,** hisz jelen pillanatban az a méltánytalan helyzet áll fenn, hogy egy községben, ahol van 3000 lakos és pl. 700 magyar, van nyelvhasználati jog, de nagyobb városokban vagy nagy városokban lehet több ezer, akár több tízezer magyar, akik aránya nem éri el a 20%-ot így nem tudnak élni nyelvi jogokkal. De vannak községek is, ahol több száz magyar eshet el ezektől a jogoktól az arány miatt. A mi javaslatunk:

Art. 132*1. (új cikk lenne) Prevederile art. 19, art. 39 alin. (7) și ale art. 76 alin. (2)-(4) (ide beírni minden új cikkelyt és bekezdést ami közben átmegy, vagy amit benyújtunk), se aplică și în cazul în care ponderea cetățenilor aparținând unei minorități naționale este sub procentul prevăzut la art. 19, dacă numărul cetățenilor aparținând unei minorității naționale este de peste 800 în cazul comunelor, peste 5000 în cazul orașelor și peste 10.000 în cazul municipiilor conform datelor finale ale ultimului recensământ.

Az alternatív kulcsot mindenképp a legutolsó népszámlálási adatokat figyelembe véve kellene kialakítani, megnézve, hogy milyen számokkal állunk szembe a 20% (esetleg a 15%) alatti helységekben, melyek azok a számok amelyek valóban segítenek és nem ütköznek a 15 vagy 20%-os küszöbvel. Ebben talán a Kisebbségkutató Intézet (ISPMN) munkatársai segíthetnének.

Állunk a rendelkezésükre, ha bármilyen kérdésük van vagy bármiben segíthetünk.

Köszönjük a figyelmet és sikeres munkát kívánunk!

Kolozsvár, 2011 április 13